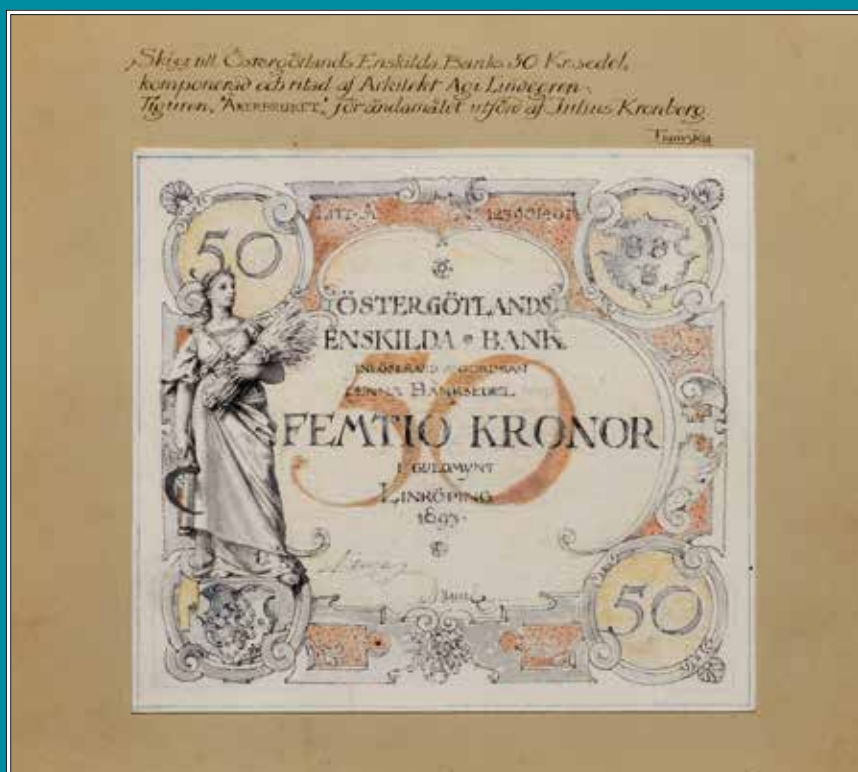

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

SEPTEMBER 5 • 2013

**Den mångsidige Agi Lindgren –
slottsarkitekt och sedelkonstnär**
Sigtunamynt funnet 1878 i Lodejnoe Pole, Ryssland
Offerskål med 4-dalers plåtmynt i Markaryds kyrka
Resechecken snart historia

Pris 30 kr

Fall Auctions 2013

from October 7 to 11 in Osnabrück

Coin and Gold Trading
Auction House for Coins and Medals

WALLENSTEIN
Albrecht, 1623 – 1634, Duke of Friedland. 10 Ducats 1631, Jičín. Very attractive specimen, almost uncirculated.

CATALOGUE 236: The Collection of Dieter Grunow: Hellenistic Tetradrachms • Coins of the Ancient World (1,500 lots)

CATALOGUE 237: Gold and Silver Coins from the Collection of Friedrich Popken • World Silver Coins and Medals from Medieval to Modern Times (2,100 lots)

CATALOGUE 238: The Collection of Dr. Karl W. Bach: Coins of the City of Regensburg (400 lots)

CATALOGUE 239: World Gold Coins • German Empire Coins • Russian Coins and Medals (2,500 lots)

KINGDOM OF SWEDEN
Frederick I, 1720 – 1751. Ducat 1750, Stockholm. Very rare, especially in this condition. Very attractive specimen, extremely fine – uncirculated.

RUSSIAN EMPIRE
Alexander III, 1881 – 1894. 5 Rouble 1886, St. Petersburg. Pattern with smooth edge. Extremely rare. Proof.

Interested in receiving our Catalogues? Simply contact us!

Call: +49 541 96 20 20

Fax: +49 541 96 20 222

E-Mail: service@kuenker.de

Web: www.kuenker.com

CITY OF ERFURT
Under Sweden. Gustav II Adolf, 1631 – 1632. ½ Reichsthaler 1632. Piece from the collection Wasserschleben. Extremely rare, probably the only specimen on the market. Very fine.

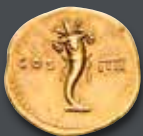
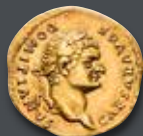

Profit from our Experience –
Consign your Coins and Medals!

More than 10,000 clients worldwide place their trust in us. Our company's first auction was held in 1985, and we can look back on a positive track record of over 230 auctions since that time. Four times a year, the Künker auction gallery becomes a major rendezvous for friends of numismatics. This is where several thousand bidders regularly participate in our auctions.

Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG
Gutenbergstrasse 23 · 49076 Osnabrück
Germany · www.kuenker.com

Osnabrück · Berlin · Munich · Hamburg
Zurich · Znojmo · Moscow

ROMAN EMPIRE
Vespasian, 69 – 79, for Domitian. Aureus, 76/77. Specimen with wonderful gold patina, extremely fine.

MACEDONIA, ROMAN PROVINCE
Tetradrachm, 147, Amphipolis. Very rare. Specimen with magnificent patina, extremely fine.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

i samarbete med

KUNGL. MYNTKABINETTET

KANSLI OCH REDAKTION

Banérgatan 17 n b
115 22 Stockholm
Tel. 08 - 667 55 98
Måndagar
kl. 10 - 12 och 13 - 16
Fax 08 - 667 07 71
info@numismatik.se

Plusgiro 150007 - 3
Bankgiro 219 - 0502
Svenska Handelsbanken

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

PRENUMERATION

200 kr / år (8 nr)
Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt
Kom ihåg att
meddela adressändring!

SNT trycks med bidrag från
*Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning* samt
*Sven Svenssons stiftelse för
numismatik.*

För insänt ej beställt
material ansvaras ej.
Texter och bilder i SNT
lagras elektroniskt och publiceras
som pdf på SNF:s och KMK:s
hemsidor.

Den som sänder material till SNT med-
ger elektronisk lagring / publicering.

TRYCK

Kaigan

ISSN 0283-071X

HÖSTEN 2013

Föreningens aktiviteter

SEPTEMBER

25 **Föreningskväll**
Plats **Banérgatan 17**
18.00 Köp, byt och sälj. Tag med numismatiska objekt som ska lämna din samling. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

Föreningskväll
25/9

OKTOBER

30 **Föreningskväll med föredrag av numismatikern
Ulf Danell, Österlens museum i Simrishamn**
Plats **Banérgatan 17**
18.00 Ulf Danell talar om: *Runmynt från 1100-talet och dess tolkning*. Runmynt finns från alla århundraden från 300-talet till 1100-talet. De yngsta finns bara bevarade i ett fåtal exemplar. De är mycket små, väger cirka 0,2 g och är präglade efter gotländsk myntstandard med 288 penningar på marken. Hittills har fyra olika namn kunnat läsas på dessa mynt, präglade med 9-10 olika stamper. Fynd av dessa mynt har gjorts i Östergötland, på Öland, i Skåne, Estland och Lettland. Enligt en ny teori är dessa präglade under en mycket kort period omkring 1190 och kanske i samband med värvandet av gotlänningar till den kristna missionen i Lettland. Se också SNT 2013:3 sid. 53-59. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

Inte bara SNT, både äldre och nyare, kan köpas direkt hos SNF på Banérgatan. Här finns även föreningens egna utgåvor som Smärre Skrifter och Monografier samt Numismatiska Meddelanden. Kontakta: info@numismatik.se

SNT FINNS PÅ FACEBOOK

Kungl. Myntkabinetttets verksamhet

På Kungl. Myntkabinetttets hemsida – www.myntkabinettet – håller museet på att bygga upp ett rikhaltigt galleri med föremål ur samlingarna. Målet är att ge en inblick i de över 600 000 föremål som vi har ansvar för. Hittills kan man gå in på kategorierna Mynt, Polletter, Sparbössor och Aktiebrev.

En ny föreläsningsserie startar i höst. Håll utkik på hemsidan!

KMK FINNS PÅ FACEBOOK OCH TWITTER

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Adress: Banérgatan 17 n b, Stockholm. T-bana Karlaplan; buss 4, 44
Kansli: måndagar kl. 10 - 12, 13 - 16
Stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna
www.numismatik.se

KUNGL. MYNTKABINETTET

Adress: Slottsbacken 6, Stockholm. T-bana Gamla stan; buss 2, 43, 55, 59, 76
Utställningar: måndag - söndag kl. 10 - 16
Numismatiska boksamlingen: torsdagar kl. 13 - 16
www.myntkabinettet.se

TUMBA BRUKSMUSEUM

Adress: Sven Palmes väg 2, Tumba. Pendeltåg Tumba; buss 725
Utställningar: sept. - april, lörd. - sönd.; maj - aug. tisd. - sönd. kl. 11 - 16
www.tumbabruksmuseum.se

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens och Kungl. Myntkabinettets hemsidor:
www.numismatik.se – www.myntkabinettet.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidorna kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

1/12 sida
47 x 50
mm
250 kr

1/8 sida
72 x 50
mm
350 kr

1/6 sida
47 x 105
mm
400 kr

1/4 sida
72 x 105
mm
600 kr

1/2 sida
151 x 105
mm
1 200 kr

Helsida
151 x 214 mm
2 000 kr
2:a och 3:e
omslagssidan
2 500 kr
4:e omslagssidan
5 000 kr

SNT:s låga annonspriser kvarstår 2013

Annonser på årsbasis får dessutom 20 % rabatt!

Kontakta tidningens redaktion: monica@numismatik.se

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning

Radannonser: enskilda SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med högst tre rader
att köpa, sälja eller byta samlarobjekt

Annonser som inte är förenliga med SNF:s, FIDEM:s och AINP:s etik avböjs

Innehåll SNT 5 • 2013

ARTIKLAR OCH NOTISER

	SID.
Sigtunamynt i Lodejnoe Pole, 1878 – en återfunnen proveniens!	101
Myntutgivningen 2010-2013	103
Officerskål med plåtmynt från 1741 i Markaryds kyrka	104
Numismatiska Meddelanden – några bibliografiska notiser	106
Ett trevligt samlarminne	107
Resechecken snart historia	108
Moder Svea igen	112
Møntbørs på Frederiksberg	112
Sjuttio minuter med Ulrika	113
Oskildrat pommerskt besittningsmynt	113
Myntmässan i Borlänge för fjärde året	114
Den mångsidige Agi Lindegren	115
Stulet: "Litet Mynt Cabinette"	116

STÅENDE RUBRIKER

Frågespalten	105
Föreningar	110
Lokala numismatiska föreningar och myntklubbar i SNF	110
Aktuella Auktioner & Mässor	114

OMSLAG

Förslag till femtiokronorssedel för Östergötlands Enskilda Bank i Linköping. Komponerat och ritat av Agi Lindegren 1893. Julius Kronbergs allegoriska figur Åkerbruket med Moder Svea kommer ju igen på den senare 10 000-kronorssedeln (1958) av Eric Palmquist. Läs mer om den mångsidige och även numismatiskt intresserade konstnären och arkitekten Agi Lindegren från Hudiksvall i artikeln av Monica Golabiewski Lannby på sidan 115.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Sigtunamynt i Lodejnoe Pole, 1878 — en återfunnen proveniens!

Av Bo Gunnarsson

I början av året kom ett e-post-meddelande från en samlarkollega med en bifogad bild ur en gammal auktionskatalog daterad Frankfurt am Main, augusti 1891.

Katalogen var från Adolph Hess och den fotograferade sidan visade fint tecknade bilder av fyra vikingatida mynt. Mynten hade förvirrade inskrifter och var slagna på fyrkantiga myntämnen. Genast anade man att det kunde handla om Sigtunapräglingar. (Hess, 1891)

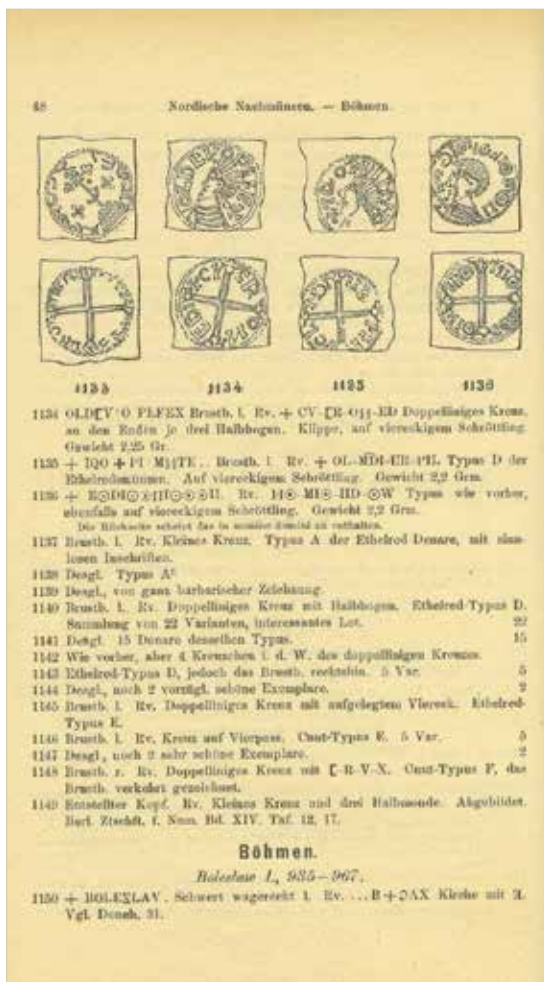
Min kollega föreslog att jag skulle skriva en artikel om de fint avbildade mynten i katalogen. Detta sporrade mig att studera materialet utförligare och resultatet blev att ett ”förlorat mynt” återfann sin proveniens.

Förutom de fyra avbildade mynten på sidan kunde man läsa i katalogtexten att ytterligare minst femtio skandinaviska imitationer var till salu. En post omfattade hela 22 mynt och en annan 15 stycken! Att någon special-samlad imitationer under 1800-talets andra hälft verkade osannolikt och att det i stället handlade om ett myntfynd som auktionerades ut var det nog ingen tvekan om. Men vilket fynd var det?

Ryskt fynd under klubban

Jag tittade närmare på de fyra avbildade mynten och kunde enkelt identifiera med vilka stampar de var slagna utifrån Brita Malmer's Comm NS 4 och NS 9 (Malmer, 1989) (Malmer, 1997).

Här hittade jag också svaret på att de mynt som gick under klubban i oktober 1891 kom från ett ryskt fynd gjort 1878 i Lodejnoe Pole, som ligger utmed floden Svir mellan de två stora sjöarna Ladoga och Onega. I Malmer's corpus finns hänvisningar till

1. Sidan 48 i Hess' katalog 1891 med de fina teckningarna av de vikingatida mynten.
SKANNAD AV FÖRFATTAREN.

Hess' katalognummer. När jag dessutom senare fick möjligheter att titta i katalogen så framgick det i inledningen att det kom från "... einem in Russland gehobenen Funde ..." Flera fynd har gjorts vid samma plats och det från 1878 har fått beteckningen Lodejnoe Pole I.

Depån omfattade omkring 3280 mynt där övervägande delen utgjordes av tyska mynt. Slutmyntet (tpq)

har fastställts till år 1105 och här finns även mynt slagna vid mitten av 800-talet för Burgered i England, vilket visar att depåns sammansättning spänner över en tidsperiod på cirka 250 år (Kluge, 1981).¹ I katalogen har det stora fyndet sålts under 1329 utrop. Utrop nr 1106-1128 var katalogiserade som danska mynt under Knut den store, Magnus den gode, Hardeknut och Knut den helige.

2. Illustrationen i Adolph Hess' katalog tillsammans med det verkliga exemplarets åtsida (ovan) i jämförande vinkel.
FOTO MYNTET: MAGNUS WIJK.

Den norske kungen Harald Hårdråde var representerad med ett mynt.

Ett mynt fanns rubricerat som svenskt — Schweden, Anund Jacob 1022-1050 — med katalognumret 1130. I Comm NS 9 finns myntet angivet som arkivaliskt exemplar med stampnummer 9.382.1122 men med ett frågetecken, vilket betyder okänd förvaring. Senare forskning har visat att myntet, som är av den så kallade Dunstan-stilen, är kopplat till Sigtuna, kedja 10/11/14 och period II (cirka 1000/5-1020), alltså under Olof Skötkonungs regeringsperiod. (Malmer, 1997 s. 194) (Malmer, 2010 ss. 55-56)

De övriga förvirrade mynten såldes under rubriken "Nordische Nachmünzen" och, som jag nämnde inledningsvis, såldes flera av dessa i poster där den största omfattade hela 22 mynt!

De flesta imitationerna förvärvades av Universitetets Myntkabinett i Oslo, några finns i Den kgl. Mønt- og Medaillesamling i Köpenhamn och ytterligare ett par exemplar i Berlin. Fördelningen framgår av tabell 1 nedan. (Malmer, 1997, ss. 351-352)

Bland de skandinaviska imitationerna finns ett mynt som är kopplat till den tidiga kedja 1 med säker koppling till Olof Skötkonungs tidiga myntning i Sigtuna. Myntet, som är slaget med stampkombinationen

4.78.85 (Malmer, 1989), har i Den Svenska Mynthistorien, Vikingatiden, beteckningen SMH 49. Här kan man också läsa om myntets omdiskuterade inskrift; SCEUT NONETA ON, där en tolkning kopplar samman detta med Olofs tillnamnsvariant "skattkonung" (Malmer, 2010, s. 24) *

Sammansättningen av de skandinaviska imitationerna i fyndet är intressant med många stampidentiska mynt och dessutom mynt med stampkopplingar mellan flera åt- och fränsidor. Detta pekar på att många av mynten har transporterats sammanhållna från det mynthus där de präglats.

Ytterligare information om fyndet och vad man kan läsa ut av detta finns i en artikel publicerad i SNT med rubriken "Två stampkedjor blir till en- och östliga fynd ger nya ledtrådar". (Gunnarsson, 2012)

Ett privatägt exemplar

Malmer har även registrerat ett exemplar som "Privat ägo". Detta är ett av de fint avbildade mynten i katalogen med nummer 1134. Myntet har stampkombinationen 9.358.1325 med individ nr 4 och ingår i kedja 119. Kedjan kopplades för några år sedan till den stora danska kedjan 105 med Lund som präglingsort. (Gunnarsson, 2009, ss. 81-82)

3. Det privatägda exemplaret 9.358.1325.4, Hess nr 1134. Skala 2:1
FOTO: MAGNUS WIJK.

Kopplingen är intressant eftersom utförandet på mynten i kedja 119 är starkt betonat av den karaktäristiska O-stilen och att mynt på fyrkantig plants ingår. Båda är stilelement med argument för Sigtuna. Det är sannolikt att kopplingen mellan kedjorna har åstadkommit genom att någon av stämparna transporterats mellan mynthusen i Lund och Sigtuna.

Ett bevisat exempel på transport av en stamp mellan mynthusen finns genom ett avslag som hittats i Sigtuna. Stampen – som provats på en bit bly – återfinns i en dansk stampkedja i vilken också ingår en stamp där man kan läsa Knut med dansk kungatitel. (Malmer 2010 ss. 36, 77)

Tre mynt med stampkombinationen 9.358.1325 ingår i Lodejnoe Pole I, två slagna på rund plants och det här beskrivna och avbildade på fyrkantig plants. Totalt finns elva registrerade exemplar. Malmer tar upp nio stycken i Comm NS 9 och ytterligare två kommer från nyligen publicerade fynd på Bornholm. (Gunnarsson, 2013) Det

Förvaring	Antal	Anmärkning
UMK, Oslo	61	varav 1 är osäkert
KM & MS, Köpenhamn	5	
Berlin	2	varav 1 är osäkert

Tabell 1. Imitationernas fördelning i publika samlingar.

privatägda exemplaret är för övrigt det enda myntet av de totalt elva kända som är slaget på fyrkantig plants.

Det skulle givetvis vara intressant att få veta i vilka samlingar myntet funnits under de dryga 120 år som gått sedan det auktionerades ut. Att känna till kopplingen till det gamla fyndet är enligt min uppfattning en ännu mer värdefull proveniens. Det stora ryska fyndet splittrades, men bland annat tack vare den välgjorda katalogen och att många mynt hamnade i museer finns mycket värdefull information dokumenterad och sparad om depåns innehåll.

Givetvis började jag undersöka om det fanns möjligheter att lokalisera det privatägda myntet med den intressanta proveniens och om ägaren kände till dess bakgrund. Det tog inte lång tid innan min efterforskning gav resultat och mycket riktigt så hade myntets proveniens tappats bort under de ägarbyten som det varit med om.

Numera är proveniens återfunnen och därmed också det förmodligen enda med säkerhet kända privatägda myntet från det stora och intressanta Lodejnoj Pole I. Efter drygt 120 år har dessutom auktionskatalogen och det väl illustrerade auktionsobjektet återförenats hos en och samma samlare.

Tack

Jag vill rikta ett stort tack till samlaren som uppmärksammade katalogen och som också vidarebefordrade bilden till mig med uppmaningen att skriva en artikel. Jag vill givetvis också rikta ett mycket stort tack till samlaren som kunde visa mig det verkliga myntet som klubbades under nummer 1134 på Adolph Hess' auktion den 19 oktober 1891.

Jag vill dessutom tacka Ivar Leimus, Tallinn, som skannat in och skickat mig litteraturutdrag på ryska, som jag med viss möda kunde tolka, samt Frédéric Elfver, Stockholm, som hjälpt mig med referensen till Kluge 1981.

Avslutande ord

Denna artikel avser att koppla samman litteratur och mynt, den vill visa vikten av att behålla en proveniens. Och den är inte minst en liten hyllning från mig till Brita Malmer.

När jag höll på att färdigställa artikeln nåddes jag av det mycket tragiska beskedet att Brita Malmer hastigt gått bort. Av alla mina tack vill jag rikta det absolut största till Brita, som numismatisk mentor, som den som ständigt uppmuntrat mig att utveckla min forskning, som gett mig mängder av kreativa synpunkter och värdefull kunskap och inte minst, sporrat mig att publicera mina rön. Tack.

Not

¹ Uppgifter tolkade ur ett ryskt dokument som Ivar Leimus, Tallinn, vänligen skannat in och skickat till mig.

Litteratur

Gunnarsson, B. 2009. Den gåckande Kedja 105 – spåret av en vikingatida myntunion? i C. Ekström (red.), *Samlad Glädje* 2009 (ss. 71-89). Uppsala: Numismatiska Klubben i Uppsala.
— 2012. Två stampkedjor blir till en – och östliga fynd ger nya ledtrådar. *Svensk Numismatisk Tidskrift* 2012:7 ss. 148-151.
— 2013. Skandinaviska Imitationer i fynd från Bornholm. *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad* 2013:1 ss. 4-13.

Hess, A. 1891. *Mittelalter-Münzen, namentlich deutsche, englische und nordische des 10.-12. Jahrhunderts*. Frankfurt am Main.

Kluge, B. 1981. Das Angelsächsische Element in den slawischen Münzfunden des 10. bis 12. Jahrhunderts. Aspekte einer Analyse. Eds. Blackburn and Metcalf, *Viking-Age Coinage in Northern Lands* (ss. 257-327). Oxford: The Sixth Oxford Symposium, BAR International Series 122.

Malmer, B. 1989. The Sigtuna Coinage c. 995-1005. Stockholm (*Comm NS 4*).

— 1997. The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020. Stockholm (*Comm NS 9*).

— 2010. *Den Svenska Mynthistorien. Vikingatiden ca 995-1030*. Stockholm: Kungl. Myntkabinetet och Svenska Numismatiska Föreningen.

Förkortningar

Comm NS = Commentationes de nummis saeculorum IX-XI in Suecia repertis sunt. Nova Series.

KM & MS = Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, Köpenhamn.

SMH = Den Svenska Mynthistorien, Vikingatiden.

UMK = Universitetets Myntkabinett, Oslo.

* Ett klagörande: SMH 49 anger som proveniens Gotland, Lärbro, Liffride, men det avbildade exemplaret visar ett mynt ur Sven Svenssons samling på KMK. Mynttypen är däremot korrekt. *Red.anm.*

Myntutgivningen 2010 – 2013

HAR DU OCKSÅ LAGT MÄRKE TILL att mynt från 2010-talet lyser med sin frånvaro i växelkassan? Det är inte så konstigt eftersom det knappast givits ut några bruksmynt alls under senare tid.

Utgivningen av mynt styrs helt av efterfrågan och i takt med att kontanthandeln minskar finns inget behov av att prägla nya mynt. Sedan har säkert också Riksbanken i bakhuvudet att dagens växelmynt snart ska bytas ut mot en helt ny myntserie. Varför prägla mynt som bara ska finnas i cirkulation i ett par år, då livslängden på ett mynt är betydligt längre?

Den nya myntserien planeras att introduceras i oktober 2016 och mynten i vår nuvarande myntserie skulle

då vara giltiga betalningsmedel fram till den sista juni 2017.

Förutom minnesmynten om 4000 och 300 kronor med anledning av det kungliga bröllopet 2010 är det under perioden 2010-2012 bara enkronan 2012 som präglats.

Troligen uteblir myntutgivningen 2013 också förutom vad gäller enkronor. Sedan tidigare är det känt att en specialpräglad enkrona kommer att ges ut i slutet av 2013. Denna uppmärksammar att det i år är fyrtio år sedan Carl XVI Gustaf tillträdde tronen och blev statchef.

Ingemar Svenson

Källa

www.riksbanken.se

Offerskål med plåtmynt från 1741 i Markaryds kyrka

Av Jan-Olof Björk

Slutet av mars i år var jag å tjänstens vägnar på besök i Markaryds kyrka i Småland. Jag hade just avslutat startmötet med puts- och målerientreprenören och representanter för beställaren, Markaryds församling, inför den utvändiga renoveringen som var planerad att genomföras under sommaren 2013.

Markaryds kyrka är belägen strax nordväst om kommuncentrat, med samma namn, i Växjö stift utmed väg 117 mot Knäred och Halmstad. Kyrkan uppfördes under Oscar I:s regering, åren 1853-1855, av byggmästarna J. Herrlin och J. Malmberg efter ritningar av arkitekten C-G. Blom-Carlsson. Den gamla kyrkan, som brann ned 1851, låg på samma plats, vilken för övrigt hyst herrrens tempel allt sedan 1100-talet¹.

Vid mina besök i dessa så kulturtyngda byggnader brukar jag alltid ta mig tid att studera annat än just det byggtekniska. Vid rundvandringen efter mötet – tillsammans med kyrkvaktmästaren Per Persson och fastighets- och kyrkogårdsutskottets ordförande Lars-Åke Svensson – hade vi precis kommit till den gamla sakristian, då jag fick syn på den drygt halvmeterhög dörren till ett kassaskåp som är helt infällt i kyrkväggen. Av de mycket vackra detaljerna att döma, till exempel vredet och det enda långa gångjärnet, bör skåpet härröra från slutet av 1800-talet. Vid en första anblick ser man inte nyckelhålet som är dolt bakom en vridbar täckbricka. Brickan av mässing, drygt fem centimeter i fyrkant, är utformad som en vapensköld med Smålands landskapsvapen – det uppresta lejonet med armborst!

Ovetande om mitt numismatiska

Offerskålen i Markaryds kyrka med ett infällt plåtmynt från 1741. Verklig storlek: 50 cm diameter.

intresse öppnade Per Persson kassaskåpet och tog stolt ut ett stort kopparfat. Fatets botten utgörs av ett mycket skickligt infällt 4-dalers plåtmynt med årtalet 1741, alltså präglat under slutet av Fredrik I:s regering i Avesta.²

Offerskål med hänganordning

Per Persson berättade för mig att fatet ibland fortfarande används som en så kallad offerskål. Håvgången eller offergången har medeltida anor. Ursprungligen avsågs att samla in bidrag till prästens och klockarens löner. Efter år 1862, då detta syfte avskaffades, och till nutid avses i stället den insamling som sker vid särskilt viktiga kollekt, då gåvan eller offret läggs på altaret eller i en skål framför altaret – en offerskål.³

Markaryd kyrkas offerskål mäter femtio centimeter i diameter och har förmodligen icke alltid använts som

sådan. En på baksidan pålörd hänganordning skvallrar om att den under tider också använts som väggdekoration. Ett alternativ är naturligtvis att den fungerat som både och. När offerskålen inte användes praktiskt förvarades den hängande såsom prydnad på någon av kyrkans väggar. Dock, plåtmyntet i offerskålens botten är symboliskt mycket passande då det ju gäller att få kyrkobesökaren att ge så stora pekuniära gåvor som möjligt!

Man kan fråga sig hur vanligt förekommade det är att mynt och plåtmynt används på detta sätt. När det gäller den sistnämnda kategorin betalningsmedel bör ju svaret finnas i Bertel Tingströms corpus *Plate Money*. Under rubriken *The plates as a commodity* skriver Tingström att i de flesta fall utplånades plåtmyntens stämplar då de bearbetades till bland annat husgeråd, brännvinspannor med

mera. Av detta följer att det vanligtvis är omöjligt att säga att ett visst föremål är tillverkat av koppar från plåtmynt. Trots allt beskriver och avbildar Tingström en 2-daler sm 1723 som klippts till rund form och försetts med fem försänkta hål utmed kanten. Han antar att föremålet *was used for some kind of cover, possibly for a hub cap*, det vill säga någon form av lock eller kanske en navkapsel.

Tingström fortsätter med att beskriva ett speciellt användningsområde för de svenska plåtmynten, nämligen som råmaterial till bokstavstyper vid franska boktryckerier. Enligt en samtida fransk källa från år 1764 ägde 4-dalerplåtmynten lagom tjocklek för ändamålet.⁴ Utöver detta nämner Tingström ingenting om plåtmyntens sekundära användning. Uppenbarligen var den i denna notis beskrivna offerskålen liksom andra liknande arbeten okända för Bertel Tingström.

Tillverkningstid?

När kan då offerskålen ha tillverkats? Det troliga är att den kommit till efter att plåtmynten spelat ut sin roll som betalningsmedel men innan de åsattes alltför högt samlarvärde. Av stationsinspektorens och kopparmyntsamlaren Lorenz Anderssons (1849-1920) mycket intressanta anteckningar om sin samtid och samlarkollegor⁵

framgår att plåtmynten handlades som metallskrot under första halvan av 1800-talet.

Andersson skriver att järnhandlaren Edvid Rudgren i Göteborg "samlade mynt i den gamla goda tiden, då sådana kunde erhållas för ringa pris". Han bodde under flera år i kopparslagare Pettersons gård på Vallgatan, där han hade tillfälle att granska de kopparskrothögar av gamla mynt, som kopparslagaren köpte från alla håll och kanter. Här träffade han på sina sällsyntheter, bland andra de första kända exemplaren av ½ skilling 1804 och 1/6 skilling banko 1844 (Karl XIV Johan). Rudgren, med vilken jag under flera år dagligen sammanträffade, var en sympatisk och allvarlig, religiöst anlagd person. Han ökade icke sin samling på senare år utan nöjde sig med vad han tidigare är samlat. Det var dock med en viss grämlse han talade om de massor av kopparplåtar, som lassvis kördes in till kopparslagare Pettersson från Borås, Ulricehamn och andra håll och smiddes om till kopparkärl. Ingen brydde sig om att då för tiden samla sådana mynt."

Ett antagande kan alltså vara att vår offerskål tillverkats någon gång kring mitten av 1800-talet – varför inte till Markaryds kyrkas invigning den 30 augusti 1857.

FOTO: FÖRFATTAREN.

Noter och källor

- ¹ Se Markaryds församlings hemsida: http://sv.wikipedia.org/wiki/Markaryds_kyrka#Inventarier
- ² Den Svenska Mynthistorien (SMH), utgiven av Svenska Numismatiska Föreningen och Kungl. Myntkabinettet. Stockholm 2007. Jämför SMH, Fredrik I, nr 60:22. Fredrik I:s plåtmynt med valören 4 daler sm skall väga cirka 3 kg och ha måtten cirka 23 x 24 cm.
- ³ Svenska akademiens ordbok: <http://g3.spraakdata.gu.se/soab/> och Nationalencyklopedin, www.ne.se
- ⁴ Bertel Tingström: *Plate Money, the world's largest currency*. Utgiven av Kungl. Myntkabinettet. Stockholm 1986. Jämför sid. 122 ff.
- ⁵ En dotter till Lorenz Andersson överlämnade till Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens (KVHAA) arkiv det handskrivna manus som han skrev i början av 1900-talet och daterade Karlstad november 1910.

Frågespalten

Oidentifierat objekt. Förstorat.

FOTO: RALF KARLSSON.

Jag behöver hjälp med att identifiera ovanstående objekt. Föremålet kanske är en pollett, spelpenning eller liknande. Har själv aldrig sett dess like tidigare.

Materialet ser ut som mässing alternativt 9 karat guld. Det är 17 mm stort och 2,7 mm tjockt, vikten är 4,55 gram. Texten på åtsidan: CAROLVS REX, runt en kungabild, och på framsidan en stor krona, därunder ett X samt bokstaven S underst. Inget angivet årtal.

Har försökt att hitta föremålet på internet och i numismatiska böcker utan att lyckas. Så, är det någon som känner sig hugad männetro med att ta en kik på bilderna och kanske känna igen föremålet i bästa fall, eller kanske en god gissning?

Ralf Karlsson,
Landskrona

I majnumret (SNT 2013:4 på sidan 85) efterfrågades en förklaring

till en orangefärgad paperstia från 1977, som en samlare funnit i sin nyinköpta sedelsamling.

Frågan besvarades av Bertil Jönsson på mynthandeln Mynt & Medaljer i Stockholm. Han kunde berätta att kemtvätt gör att sedelpapperet påverkas på detta sätt. Han hade dessutom själv en likadan tia.

Bertil Jönsson berättade vidare att på 1963 års sedel kan baksidan tvättas bort med tvål och vatten. Han hade själv försökt sig på detta, i ungdomligt oförstånd förstås men med en erfarenhet rikare. Inget att ta efter menade han ...

Red.

Markaryds kyrka 2013.

NUMISMATISKA MEDDELANDEN – NÅGRA BIBLIOGRAFISKA NOTISER

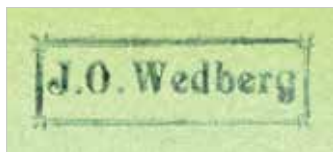
JUSTITIERÅDET JOHAN OTTO WEDBERG (1826-1912) hörde till Svenska Numismatiska Föreningens stiftare och ingick under många år i dess styrelse. Under åren 1903-1906 var han dessutom föreningens ordförande.

Wedberg var en betydande mynt-, medalj-, pollett- och boksamlare under 1800-talets sista decennier. Biblioteket omfattade vid sekelskiftet inte mindre än 13 000 böcker och 12 000 småskrifter. Den numismatiska delen av boksamlingen var viktig och däri ingick även en unik samling tidningsurklipp om mynt och medaljer från 1600-talet och framåt, vilken numera – till forskningens glädje – finns på Kungl. Myntkabinetet (men tillhör Antikvariskt Topografiska Arkivet vars numismatiska del förvaras på KMK).

Efter Wedbergs död skingrades hans samlingar; mynten såldes år 1912 på T. G. Appelgrens auktioner nr 15-17, medan böckerna avyttrades på olika vägar, bland annat genom Stockholms Bokauktionskammare. Böcker med Wedbergs bokägaremärken, antingen en litograferad lapp eller en stämpel med texten J. O. WEDBERG inom ram, förekommer ganska ofta i antikvariatsbokhandeln och på auktioner. *Fig. 1-2*

Undertecknad är ägare till Wedbergs tidiga svit av Numismatiska Meddelanden (NM), vilka innehåller en del intressanta anteckningar av hans hand. De ger oss bland annat upplysningar om författarna bakom ett antal anonyma artiklar och notiser i meddelandena. Det visar sig att Wedberg själv är upphovsman till de flesta av dem. Därmed kan hans numismatiska bibliografi utökas med inte mindre än elva nummer.

Ytterligare två anonyma notiser skrevs av Carl Snoilsky (1841-1903), som vid tidpunkten för författandet var chef för Kungl. Biblioteket. Snoilskys breda kunskaper inom nu-

1-2. Johan Otto Wedbergs bokägaremärken. Överst en litograferad lapp, nederst en stämpel.

mismatiken har varit kända sedan tidigare, men Wedbergs anonyma artiklar och notiser visar att även han var mycket beläst och kunnig i ämnet.

Vid Numismatiska Meddelanden VIII, utgivna 1887, har Wedberg låtit binda in dels ett kasserat omslag, dels ett likaledes kasserat försättsblad. *Fig. 3-4* Omslaget har av någon anledning bland annat försetts med rubriken NUMISMATISKA FÖRENINGENS FÖRHANDLINGAR. Även titelbladet avviker på några punkter från det reguljära. Framförallt stavas Robert Hartmans namn med ett n, vilket faktiskt överensstämmer med listan över begagnade förkortningar vid citerade samlare i myntbeskrivningen.

Vilken stavning är då den rätta, Hartman eller det nya titelbladets Hartmann?

Efter att ha konsulterat Svenskt Biografiskt Lexikon kan vi fastslå att adjunkten Robert Wilhelm Hartman (1827-1891) tillhörde en släkt med rötterna i Gävle, vilken stavar efternamnet med endast ett n. Märkligt nog är således det titelblad som ersatte det kasserade felaktigt. På bakre

omslaget till Numismatiska Meddelanden X, som utkom 1887 och innehåller Astley Levins beskrivning över Johan III:s mynt, återfinns vi texten: "Med detta häfte följa ny titel och nytt omslag till det år 1883 tryckta häftet 8 af Numismatiska meddelanden, att utbytas mot de felaktiga dylika, som åtföljde nämnde häfte". Först då skickades således det nya omslaget och titelbladet ut.

Utgivningen av Olof Hallborgs (1815-1901) och Robert Hartmans myntbeskrivning skapade ett stort intresse kring Gustav II Adolfs och Kristinas kopparmynt. I slutet av 1800-talet förekom dessa i stora mängder och var relativt billiga i inköp. De sällsynta varianterna drevs dock upp i pris på auktionerna när samlarna skulle fylla sina luckor i "HH", som referensverket kom att kallas efter författarnas initialbokstäver i efternamnen. I viss mån ersattes "HH" för Gustav II Adolf-myntens vidkommande, när T. G. Appelgren detaljerat beskrev den del av Gustaf Cavallis jättelika samling som såldes på auktion 1927 hos N. F. Boberg. I senare tid har ju Sten Törngren och Anatoly Skripunov också utgivit väl genomarbetade beskrivningar av Kristinas 1- respektive ¼-ören, men "HH" används fortfarande i stor utsträckning som referensverk av samlare och auktionsfirmor.

Anonyma artiklar i NM författade av Johan Otto Wedberg:

Gustav II Adolfs Nürnbergs dukat och riksdaler; NM I, 1874, s. 68-70.

Till Bremens och Verdens mynthistoria; NM IX, 1883, s. 13-15.

Elbings en sextiondedels thaler; NM X, 1887, s. 46.

Till svenska Pommerns mynthistoria; NM X, 1887, s. 47-52.

3-4. Till vänster det kasserade omslaget med den felaktiga rubriken. Till höger det kasserade titelbladet.

Till kopparmyntningens historia; NM X, 1887, s. 53-54.

Carl XIII:s belöningspenning för verksamt biträde till hafvens förening; NM X, 1887, s. 55-57.

Minnespenning öfver Borgmästaren Fredrik Wittstock; NM X, 1887, s. 58.

Svenska regeringens myntverk i Riga; NM XIV, 1896, s. 45.

Messingsbrukens polletter; NM XIV, 1896, s. 46-48.

Anmälan av M. Bahrfeldt: Die Münzen und das Münzwesen der Herzogthümer Bremen und Verden unter Schwedischen Herrschaft 1648-1719. Hannover 1892; NM XIV, 1896, s. 49-50.

Numismatiska misstag; NM XIV, 1896, s. 57-58.

Anonyma artiklar i NM författade av Carl Snoilsky:

Ur C. G. Tessins numismatiska anteckningar; NM XIV, 1896, s. 53-54.

Myntskatt, funnen i Stockholm; NM XIV, 1896, s. 54.

Bengt Hemmingsson

SKANNING: MGL.

Litteratur

Carlander, C. M.: *Svenska bibliotek och ex-libris*, del IV:1. Stockholm 1904; s. 116: J. O. Wedbergs bibliotek.

Hesse, B-O.: *Svensk Numismatisk Bibliografi* intill år 1903; NM XLII, 2004; nr 0870-71: Hallborg & Hartman; för övriga skrifter av Wedberg, se nr 0265, 0974, 1749-50.

Högberg, Th.: *Svenska numismatiker under fyra sekler. En biografisk-bibliografisk handbok*. Göteborg 1961; s. 90f.: Olof Hallborg; s. 100f.: Robert Wilhelm Hartman; s. 229f.: Johan Otto Wedberg.

NM = Numismatiska Meddelanden.

Svenskt Biografiskt Lexikon, häfte 87, Stockholm 1969; s. 295: Hartman, släkt.

Wiséhn, I.: Uppgifter om tidiga myntsamlare i Wedbergs klippssamling, *Svensk Numismatisk Tidskrift* 1988:6, s. 154-155.

Stöd medaljkonsten

Bli medlem i FIDEM

www.fidem-medals.org

Ett trevligt samlarminne

JAG VAR NYGIFT och min fru hade fått ett stipendium för att delta i en tysk språkkurs. Kursen hölls i en liten by utanför München. Eftersom jag var ledig, så tänkte jag följa med på resan. Skolledningen lät mig dock inte bo i den privatfamilj som var anvisad för henne. Kanske var det ryktet om den svenska synden, som då flög över världen, som korsade våra planer? Jag bar visserligen vigselring – men vigselbeviset hade jag naturligtvis inte tagit med mig. Hur som helst så saknade byn ett hotell, varför jag sökte rum i ett närbeläget munkkloster. En säng, stengolv och ett krucifix på väggen – det var allt.

Ett trettiotal studenter från hela världen samlades den första kursdagen – och jag fick vara med. Sommarkvällen var ljum och cikadorna ackompanjerade oss och eldflugorna lyste allt starkare allt eftersom mörkret föll. Vi samlades runt en lägereld och var och en fick presentera sig, sina intressen och sitt land. När turen kom till mig berättade jag naturligtvis om min lite udda hobby – att samla mynt.

Efter mitt lilla anförande på stapplande tyska tog en ung pojke från Cypern upp en mössa. Han föreslog att alla skulle berika min samling genom att skänka mig alla växelmünt som fanns i deltagarnas portmonnäer. Mössan gick laget runt och jag fick nästan ett kilo mynt från ett tjugofemtal länder. Lyckan var fulländad! Inte blev jag förmögen men ett härligt samlarminne rikare!

Väl hemkommen fick jag en försändelse från Vatikanstaten. Det var en av deltagarna, en mörkfärgad katolsk präst från Nigeria, som jag hade blivit speciellt god vän med. Han ville ge mig en personlig gåva och skickade över ett set med mynt från Kyrkostaten. Dessa mynt har jag ännu bevarade som ett kärt minne.

Rolf Sandström

Sex olika resecheckar utgivna av: Creditanstalt-Bankverein Wien, 1 000 österriskiska schilling 1961; Deutsche Bank, 100 D-mark 1961; Crédit Lyonnais, 10 000 francs / 100 nya francs 1961; Nordisk Reisesjekk / Til bankene i Norge, 50 kroner 1961; The First National City Bank of New York, US \$10 1961, och Midland Bank Limited, £2 1961.

Resechecken snart historia

RESECHECKEN DEBUTERADE den 5 augusti 1891 vid receptionsdisken på Hotel Haufe i Leipzig, då William Fargo – son till James C. Fargo, chef för American Express – betalade sin räkning med en resecheck, en uppfinning av Marcellus F. Berry som var anställd vid detta företag.

Nu fick resenären en check som alltid var säker, kunde överlätas och godtas som betalningsmedel, men som ändå var skyddad mot förlust, stöld, förfalskning och bedrägeri. Samtidigt blev resechecken en viktig

stimulans för turismen. Gamla tiders resande hade använt internationellt erkända handelsmynt vid betalningar, som till exempel florin, dukat, reichsthaler, peso, sovereign.

Problem uppstod dock alltid vid växling och under resor. För att komma tillrätta med problemen inträdde American Express på scenen. American Express, grundat 1850 av Henry Wells och William George Fargo, sysslade redan från början med frakter och finansiering.

James C. Fargo svarade för två ny-

heter: *The American Express Money Order* och *American Express Travelers Cheques*. Det förstnämnda var ett förfalskningssäkert betalningsdokument som utvecklades 1882. Nu kunde inte endast affärsmän utan också vanliga medborgare och nyanlända invandrare sända pengar över Atlanten.

Resechecken presenterades 1891 av James C. Fargo. Som förebild hade man en så kallad *Circular Note* (cirkulärsedel), en form av kreditivbrev som framtogs av den berömda eng-

elska resebyrån Thomas Cook & Co år 1872. I motsats till andras kreditivbrev kunde Cooks inlösas av ett stort antal hotell, banker och biljettförsäljare. Även i USA hade Cook & Co stor framgång med sina Circular Notes.

Resechecken har i stort samma utseende och funktion och lyder på fasta valörer i olika valutor. Köparen skriver vid inköpet i den utställande banken sitt namn och vid inlösen (till exempel i utländsk bank eller resebyrå) en kontrollnamnteckning på resechecken. En rad företag i resechecksbranschen skulle komma att ha likartad service och antalet valutor ökade. Checkar utgavs i amerikanska dollar, tyska D-mark, franska franc, schweizerfranc, engelska pund, kanadensiska dollar och japanska yen. År 1985 infördes på försök även resecheckar i den *écu* (European Currency Unit) som var "teoretisk" föregångare till euron.

Av American Express' resecheckar såldes år 1990 i genomsnitt 700 dollar i sekunden. I hela världen såldes under samma år resecheckar till ett värde av över 25 miljarder dollar.

I dag är det inte många som använder resecheckar, men Forex säljer dem fortfarande. Forex uppger (i skrivande stund) på sin hemsida att "vid sidan av Global Cash är resecheckar det säkraste betalningsmedlet på resor". *Global Cash* är ett så kallat *prepaid*-kort som kontoförs med valutorna euro eller US-dollar. Köparen betalar kortet i lokal valuta. Därefter räknas den lokala valutan om enligt en omräkningskurs som sätts av Forex Bank. Kortet används för köp eller uttag i alla butiker och uttagsautomater över hela världen som accepterar VISA *online*-kort. När det gäller resecheckar har Forex Bank fem olika resechecksvalutor; nämligen australiensiska dollar, kanadensiska dollar, euro, japanska yen och US-dollar. Vid eventuell förlust ersätter American Express resecheckarna inom några dagar.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Ian Wiséhn

Swiss Bank Corporation London,
resecheck på £ 10, 1920-talet, specimen. 330 x 126 mm.

Australia and New Zealand Bank Limited,
resecheck på £ 50 (engelska pund), 1957, specimen. 338 x 153 mm.

Thomas Cook,
resecheck på \$ 50 (australiensiska dollar), 1978, specimen. 338 x 148 mm.

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergs-mynt.se

Arsenalsgatan 6 • Box 7377 • 103 91 Stockholm
Tel. 08-611 01 10 • Fax 08-611 32 95

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61
Fax 08-661 62 13

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR

Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur

www.nordlindsmynt.se

Föreningar

TRE FÖRENINGSKVÄLLAR har genomförts under våren 2013. Två "köp, sälj och byt" och en "diskussionsafoton". En kväll med föredrag om provmynt refereras på nästa sida.

Många trevliga mynt och andra numismatiska objekt har visats upp och diskuterats. Vid mötet den 24 april visades bland annat ett par riktigt fina viktsatser, en av dem en komplett holländsk viktsats för mynt från mitten av 1600-talet. En viktsats i högsta kvalitet med alla delar helt intakta vilket inkluderar såväl våg, vikter som originalbild i locket på en för övrigt mycket läcker förvaringsask.

Vinterhalvåret är högsäsong för mynt med många auktioner och mässor. Tillströmningen av medlemmar till föreningskvällarna har varit bra, men fortfarande finns det plats för fler utan att det blir trångt i lokalen! Särskilt roligt är att föreningskvällarna också har gästats av medlemmar som inte bor i Stockholmsområdet. Medlemmar som haft ärenden i Stockholm och samtidigt passat på att besöka föreningskvällar och ta

Kunskapen runt bordet på Banérgatan brukar vara imponerande, oavsett vilket numismatiskt samtalsämne som kommer upp.

del av föreningens digra bibliotek.

Även om det inte varit "fullsatt" på föreningskvällarna, så har det varit tillräckligt med deltagare för att få i gång olika diskussioner kring såväl kvalitet och värde som sällsynthetsgrad. Särskilt roande, tycker under-teknad, är alla de anekdoter som de mer seniora medlemmarna gärna delar med sig av. Historier om såväl handlare som samlare på 1960- och 1970-talen. Under 2013 har bland annat Hirsch mynthandel med Harry Glück, de tidiga Svenssonauktionerna och Ahlströms första auktion på Foresta diskuterats. Det är lätt att bli avundsjuk av både utbud och prisbild på mynt under dessa årtionden.

SNF:s föreningskvällar äger normalt rum den sista onsdagen i månaden och brukar starta klockan 18.00. Lite beroende på innehåll kan aktiviteterna hålla på upp till ett par timmar. Har du möjlighet rekommenderas ett besök och har du något mynt som du vill visa upp och diskutera är det alltid välkommet. Kunskapen runt bordet på Banérgatan brukar vara imponerande oavsett vilket numismatiskt samtalsämne som kommer upp.

Vid decembermötet 2012 återupptogs en gammal tradition, en liten auktion med objekt från Sven Svenssons samlingar. Målet är att även decembermötet 2013 (den 4/12) ska innehålla en auktion med ett trettiotal objekt. Hela programmet för föreningskvällarna hittar du på redaktionssidan i denna tidskrift.

Ingemar Svenson

Kungl. Myntkabinettet

Ny bok:

Reformer och revolutioner

En kort introduktion till Sveriges ekonomiska historia åren 1750–2010 av Christopher Lagerqvist
Pris 195 kr

konferens.butik@myntkabinettet.se

Slottsbacken 6
Gamla Stan – Stockholm
Tel.: 08–5195 5304

Lokala numismatiska föreningar och myntklubbar i SNF

Alingsås Numismatiska Förening

c/o Johansson
Roslagsgatan 27
441 57 Alingsås

Falu-Borlänge Myntklubb

www.fb-myntklubb.se

Gefle Myntklubb

www.geflemyntklubb.se/

Göteborgs Numismatiska Förening

www.gwindor.net/gnf.htm

Halmstads Myntklubb

Öringe
312 91 Halmstad

Kalmar Myntklubb

www.kalmarmyntklubb.se

Katrineholm Flen Vingåker Myntklubb

www.kfvmynt.se

Myntklubben Skilling Banco

www.mksb.se

Myntsamlarklubben Goten

myntsamlarklubbengoten.com

Nola Myntklubb, Örnköldsvik

www.infoom.se/nolamyntklubb

Norrköpings Myntklubb

www.norrkopingsmyntklubb.se

Numismatiska klubben i Uppsala

www.nku.nu

Samlarklubben Numis

c/o Normark
Linvägen 5
930 10 Lövånger

Sigtuna Myntklubb

www.sigtunamyntklubb.se

Skånes Numismatiska Förening

www.sknf.se/

Stockholms Myntklubb

hem.passagen.se/stockholms.myntklubb

Strängnäs Myntklubb

myntintresse.blogspot.se

Södra Dalarnas Myntklubb

medlem.spray.se/sdmyntklubb

Ändringar och tillägg?

Kontakta: info@numismatik.se

Föredrag om provmynt på SNF den 29 maj 2013

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS föreningskvällar vårterminen 2013 avslutades den 29 maj med ett föredrag om svenska provmynt. Det var föreningens ordförande Jan-Olof Björk som rest från Växjö till Stockholm för att hålla detta intressanta föredrag. Det var ovanligt många besökare på plats denna kväll. Flera av dem var personer som åtminstone jag inte sett på länge på Banérgatan men nu återkommit.

Grundstommen i föredraget fanns med redan på årsmötet i Mariefred förra året. Gripsholmsvikens konferensutrustning hade dock ett och annat och önska, varför det blev ett otal avbrott då videokanonen slocknade ungefär var femte minut. På Banérgatan fungerade allt till full belåtenhet och Jan-Olof kunde helt koncentrera sig på själva föredraget.

Vad är då ett provmynt? Jan-Olof citerade ur den numismatiska litteraturen:

Ett provmynt kan definieras på flera sätt, men det går nog att enas om att det kan vara någon form av försöksprägling föranledd av till exempel en ny regent, en förändring i myntsyste- met, metallsammansättningen eller att man provar en ny präglingsmetod. Gemensamt är också att dessa mynt aldrig har varit avsedda att sättas i cirkulation, men att det ändå har bevarats ett antal av dessa till våra dagar.

Den svenska provmyntshistorien är riktig spännande. Jan-Olof har forskat i det bevarade materialet och visade en rad tidigare mer eller mindre okända präglingar. Det troligen första svenska provmyntet är en 3-penning som präglades under Karl IX år 1606 (SM 87). Det kan finnas äldre provmynt men dessa är mer osäkra.

Jan-Olofs exposé började med de mynt som präglades under Gustav II Adolf och avslutades med föregångaren till femman 1972-1973, ett provmynt präglat redan 1967. Att nickelmyntens utformning åren 1962-1973

1. Provmynt 1853/54 under Oscar I med vikt och legering angivna. SM 161.

2. Provmynt 1951 i brons med avvikande motiv på åtsidan. Konstnär: Robert Nilsson. SM 194.

3. Gipsavgjutning från 1951. Modellen användes på nickelmynnet 1962-1973. Konstnär: Léo Holmgren. SM -.

fanns med som förslag redan 1951 är säkert en nyhet för många. Men likheten mellan förslag och de mynt som senare kom att präglas är slående. Fig. 3

Andra förslag från 1951 förverkligades redan 1952 även om vissa smärre förändringar av motivet gjordes. Fig. 2

Bernadotte-tiden har varit full av provpräglingar och detta till följd av flera omdaningar av det svenska myntsyste- met. Nya valörer, ringprägling med mera skulle testas. Bland många provmynt från denna tid är 10-öret utan år (1853/54?) (SM 160 och 161) särskilt intressant, då både myntets metallegering och vikt framgår av motivet på detsamma. Fig. 1

Till crème de la crème bland svenska provmynt måste räknas de två mynt om 5 och 10 francs (SM 234 och 235), som framställdes till myntkongressen i Paris 1881. Dessa båda bimetalmynt i guld och platina fanns naturligtvis med i Björks föredrag.

Som samlare tittar vi oftast på åt- och frånsidan men missar randen. Visst inspekteras hela myntet för att konstatera att randen är oskadad, men ofta stannar det där. Jan-Olof vände på flera av mynten som såg relativt ordinära ut och visade att flera av dessa hade olika typer av randpräglingar. Det var tillverkningsmetoder som flera år senare började användas på de reguljära mynten. Nödmyntet Kronans vertikala räffling finns redan på ett markmynt i koppar från 1713 och försök med ringprägling gjordes redan 1822. Ringprägling infördes tillfälligt på kopparmynten år 1832-1833 (Palmkvistserien) och blev permanent från 1835.

Naturligtvis fanns många fler provmynt att visa upp, men för en genomgång av alla dessa hade föreningskvällen blivit lång. Vi får hoppas att Björk delar med sig av sin kunskap ytterligare, gärna i skriftlig form. Jag vet att han redan står bakom flera av notiserna kring provmynt i MISAB:s auktionskataloger.

SNF gjorde under denna föreningskväll ett försök att spela in hela föredraget för en eventuell framtida publicering på hemsidan. I skrivande stund är inte inspelningen redigerad, men förhoppningsvis blir det ett intresseväckande sammandrag på 10-20 minuter. Fallor inspelningsförsöket väl ut kan säkert även framtida föredrag komma att videofilmas och publiceras för en lite bredare publik än den som får plats på Banérgatan.

FOTO: JAN-OLOF BJÖRK.

Ingemar Svenson

Referens

SM = Ahlström, B., Almer, Y., Hemmingsson, B.: *Sveriges mynt 1521-1977*. Stockholm 1976.

Riksbankens minnesedel över Tumba sedelpappersbruks tillkomst 1755. Specimen. Mått: 170 x 92 mm.

FOTO: RIKSBANKEN.

Moder Svea igen

I EN KORT ARTIKEL i februari-numret i år berättade jag om Moder Svea och andra kvinnor på våra sedlar. Där framgick av min text att motivet Sittande Svea sågs på en sedel sista gången på Riksbankens jubileums-sedel 1968.

I Populär Historia 2013:6 blev jag av en insändare pinsamt nog på-

mind om den vackra och välgjorda 100-kronors-sedel, som gavs ut i samband med att Tumba Bruksmuseum öppnade år 2005. Det var för att fira 250-årsjubileet (som lämpligt nog inföll samma år) av Riksbankens sedelpappersbruks tillkomst 1755 som sedeln tillkom i en upplaga om 100 000 exemplar. På den återfinns Moder Svea i den utformning som utfördes

av Julius Kronberg på 1890-talet.

Minnesdeln presenterades i NNT 2005:4 av Elisabeth Haitto Connah, som då var informatör för det nya bruksmuseet i Tumba.

Mer information om minnesdeln finns här: www.riksbank.se/sv/Sedlar-och-mynt/Sedlar/Giltiga-sedlar/Minnesedel/

MGL

Møntbørs på Frederiksberg

EFTER AFVIKLINGEN AF FIRE succesfulde møntmæsser fra 2009-2012 byder Dansk Numismatisk Forening Søndag 3. november samlerne velkommen til sin femte møntbørs på Frederiksberg. Der opstilles knapt 40 stande med mønthandlere, foreninger og auktionshuse. Hovedparten af de danske mønthandlere stiller op, sammen med handlere fra Sverige, Norge, Tyskland og Italien.

Ny deltager i år er Gilles Blancon, Hannover, og Ivano Nutile, Italien. Førstnævnte har specialiseret sig i antik numismatik og medbringer et stort udvalg af græske, romerske, byzantinske og keltiske mønter, mens sidstnævnte medtager mønter fra Italien og Europa samt pengesedler. Så mulighederne for at finde netop én af de mønter du mangler er særdeles gode.

I 2012 var besøgstallet mere end 525 gæster, og der var ved udgangen mange som gav udtryk for at de var særdeles tilfredse med udbyttet af

Mønter bliver diskuteret og mønter bliver der set på. 2012.

besøget. Yderligere deltagerliste kan findes på hjemmesiden:

www.cphcoinfair.dk.

Den Kgl. Mønt i København deltager igen i år og opsætter en udstilling ved indgangen. Søndag 3. november 2013, kl. 10-17, Radisson Blu Falconer, Falkoner Allé 9, 2000 Frederiksberg.

FOTO: TORBEN JUUL HANSEN.

Preben Nielsen

Samlere fra Helsingfors og Nykøbing Sj mødes på Frederiksberg.

Sjuttio minuter med Ulrika

GÖTEBORGS NUMISMATISKA FÖRENING genomförde år 2007 en studiecirkel kring sju landskapsinventeringar — Kungl. Myntkabinettets projekt, Sveriges Mynthistoria, Landskapsinventeringen.

I år hade svensksektionen i föreningen inbjudit Ulrika Bornestaf från KMK att tala om myntfynden i Halland, den volym (nr 10) i serien där hon står som författare. På grund av att sista tåget till Stockholm går redan 19.40 hade hon endast sjuttio minuter på sig. Men Ulrika förvaltade minuterna väl. Framförandet var behagligt, men hon lyckades ändå presentera en kolossal mängd fakta. Mycket genom sina excellenta illustrationer. Dessa var även ur konstnärlig synpunkt fina. De var uppbyggda kring perioderna järnålder, vikingatid, medeltid och nyare tid.

Ulrika redovisade även de nya fynd som gjorts efter katalogens tryckning år 2003. Till exempel fem nya fynd från vikingatid med 14 mynt. Vid myntpresentationen gjorde hon en del humoristiska kommentarer som lättade upp faktaflödet. Till exempel att taket på Versailleslottet är täckt med material från svenska plåtmynt.

Varbergs fästning där man hittat mynt från 1500-, 1600- och 1700-talen.

FOTO: ULRIKA BORNESTAF, 2012.

Själva föredraget varade 50 minuter och 20 minuter ägnades åt frågor, debatt och kaffe. En medlem från Nye-bro nära Viskan visade ett arabiskt silvermynt från 800-talet som han hittat när han var tio år.

De fynd och mynt som Ulrika valt ut var mycket upplysande. Hon hann med att sätta in mynten i deras historiska sammanhang. En upplysning glädde mig mycket: nu är mynten i landskapsinventeringsböckerna sökbara på sml.myntkabinettet.se – vilket framsteg!

Avslutningsvis redogjorde hon för den svenska lagstiftningen om myntfynd och hembudspflicht och de ändringsförslag som är under utredning.

Att det varit en mycket givande kväll det var alla ense om, särskilt de hitresta deltagarna från Halland. Hoppas Ulrika får tillfälle att sprida sina kunskaper i fler föreningar!

Till sist: Hjärtligt tack Myntkabinettet för att vi i GNF fick låna Ulrika Bornestaf!

Bengt Holmén

Oskildrat pommerskt besittningsmynt

DET SISTA BESITTNINGSMYNTET med den svenske monarkens porträtt är Adolf Fredriks mynt från Pommern med myntorten Stralsund. Otto Henrik Knorre (OHK) var myntmästare i Stralsund åren 1758-1760 och efterföljdes av Lorentz Fredrik Knorre (LFK) år 1761. I varken Sveriges besittningsmynt (SB), 1980, eller i Den Svenska Mynthistorien (SMH), 2007, omnämns 1760 års mynt med myntmästarmärket LFK.

På Heidrun Höhns auktion 77 i Tyskland i april i år köpte jag en troligen okänd och opublicerad 8-groschen (1/3 taler) 1760 med myntmäs-

Adolf Fredrik, Stralsund, 8 groschen 1760 med myntmästarmärket LFK.

tarmärket L.F.K. (objekt 2115)! Både SB och SMH anger endast 1760 OHK (SB 246, SMH 47:1) och 1761 LFK (SB 247a), inte 1760 LFK.

Exemplaret är tyvärr slitet men ändå mycket intressant. Om några av SNT:s läsare har mer information om detta mynt skulle jag vara mycket tacksam!

Ottar Ertzeid

Referenser

Ahlström, B., Almer, Y., Jonsson, K.: *Sveriges besittningsmynt*. Stockholm 1980. *Den Svenska Mynthistorien. Frihetstiden och den gustavianska perioden 1719-1808*. Utgiven av Kungl. Myntkabinettet och Svenska Numismatiska Föreningen. Stockholm 2007.

FOTO: FÖRFATTAREN.

Såväl äldre som yngre myntsamlare fann vägen till Myntmässan i Borlänge 2013. FOTO: FÖRFATTAREN.

Myntmässa i Borlänge för fjärde året

FALU-BORLÄNGE MYNTKLUBB arrangerade en myntmässa lördagen den 6 april i sin klubblokal Liljegården belägen i centrala Borlänge. Det var fjärde året i rad som myntmässan genomfördes. Tre externa utställare fanns på plats, en fjärde hade tyvärr tvingats lämna ett sent återbud. Lokalens utställningsyta fylldes ändå upp med sexton bord, som de externa utställarna och klubbens egna medlemmar ställde ut på.

Som sig bör på en myntklubbs mässa fanns givetvis ett brett utbud av mynt. En hel del sedlar, polletter

och medaljer fanns dessutom med i utbudet. En av klubbmedlemmarna ställde ut en fin samling av både lokalmünt och annorlunda betalningsmedel. Besökarna kunde kort och gott ta del av ett rikt utbud av intressanta föremål.

Mässkommittén summerade mässan som mycket lyckad. Antalet betalande besökare ökade 20% jämfört med mässan 2012. Antalet medlemmar som besökte mässan var så gott som lika många som förra året.

Klubben fick under dagen tre nya medlemmar, varav en junior. Falu-Borlänge Myntklubb har därmed omkring åttio medlemmar!

35-årsjubileum och fler mässor

I höst kommer klubben att uppmärksamma sitt 35-årsjubileum (1978-2013) och med den genuina mynttradition som finns i Dalarna med mynttillverkning i Avesta, Hedemora och Säter under århundranden finns det all anledning att förbli en livaktig myntklubb här intill Dalälven, för att citera Anette Lyngberger som är klubbens ordförande.

Mässkommittén har ambitionen att ytterligare utveckla den kommande femte mässan i ordningen 2014.

*Björn Lindqvist
FBMK:s sekreterare*

Köpes

25 öre 1867 på 66 (-1/1+)

Ralf Karlsson

rtk@bredband.net

MYNTMÄSSA I NORRKÖPING

LÖRDAG 5 OKTOBER 2013

kl. 10:00 – 15:00

MATTEUSGÅRDEN
Norra Promenaden 108

Mynt, Frimärken, Vykort, Antik

Ca 20 mynhandlare/utställare

ABAXA.se Mynttillbehör

Försäljning – Värdering

Arrangör:

Norrköpings Myntklubb

<http://norrkopingsmyntklubb.se>
info@norrkopingsmyntklubb.se

AUKTIONER & MÄSSOR

14/9 MISAB – s. 120

28/9 Myntmässa i Lund – s. 116.

5/10 Myntmässa i Norrköping – s. 114.

7-11/10 Künker, Osnabrück – s. 98.

19/10 Holmasto, Helsingfors – s. 117

3/11 Myntmässa i Frederiksberg – s. 112

16/11 Myntkompaniet – s. 119

Den mångsidige Agi Lindegren

AGI LINDEGREN (1858-1927) var en mångsidig konstnär. Han var inte bara utbildad arkitekt (slottsarkitekt) utan även tecknare, dekoratör och grafiker och en ofta anlitad formgivare av exlibris – bokägarmärken. Hans eget exlibris visar ett träd med dess stadiga stam förankrad i jorden. Ur stammen ses grönskande grenar. Kring trädet ringlar sig devisen: HINC LABOR: HINC MERCES: [= ungefär: ”Ur arbetet kommer belöningen” (tack Harald Nilsson för översättningen)] samt förstås AGI. Dessutom hade Lindegren en viss numismatisk anknytning som vi ska se här.

Agi (August var hans egentliga namn) föddes i Hudiksvall och gick i läroverket där men kom att studera vid Tekniska högskolans arkitektlinje 1877-1881 och vid Konstakademien 1882-1885. Han var god vän med Albert Engström och därtill dennes medhjälpare i tidningen Strix.

Lindegren var sin hemstad Hudiksvall trogen. Där gifte han sig med Annie Hjortzberg som var syster till Olle Hjortzberg, båda konstnärer. Det var Agi Lindegren som 1894 föreslog byggandet av Hälsinglands museum i Hudiksvall. Han och hans familj stöttade museet både ekonomiskt och genom dyrbara donationer av såväl konst som konsthantverk. Att han även ägde ett visst numismatiskt intresse vittnar gåvorna till museet av såväl mynt som numismatisk litteratur om. Dessa förevisades under tecknad vid ett besök på museet i våras.

Sedelkonstnär

Vad som kanske är mindre känt är att Agi Lindegren var med och ritade flera av 1890-talets sedelförslag. Tillsammans med Julius Kronberg (1850-1921) utarbetade han skisser till Riksbankens nya sedlar men främst privatbankernas sedlar (privatbanker hade rätt att ge ut egna sedlar fram till 1903).

De förslag till privatbankssedlarna som är signerade, och som man där-

Förslag till femtiokronorssedel för Östergötlands Enskilda Bank. Komponerat och ritat av Agi Lindegren 1893. Julius Kronbergs allegoriska figur Åkerbruket med Moder Svea kommer ju igen på den senare 10000-kronorssedeln (1958) av Eric Palmquist. KMK.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

för med säkerhet vet att Lindegren och Kronberg står bakom, gäller följande banker: Mälare-Provinsernas Enskilda Bank, Norrbottens Enskilda Bank, Skånes Enskilda Bank samt Östergötlands Enskilda Bank. Troligen är de båda också konstnärerna bakom de slutgiltiga sedlarna som utgavs av Mälare-Provinsernas Enskilda Bank, Norrbottens Enskilda Bank samt Östergötlands Enskilda Bank.

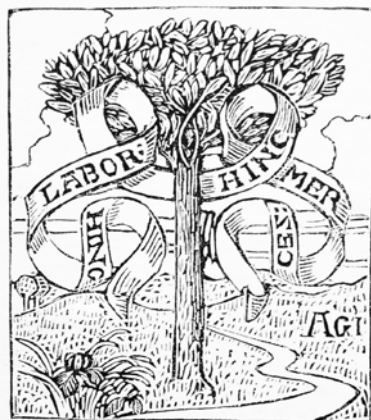
Jacob Bagges sedeltryckeri

År 1986 erhöll Kungl. Myntkabinetten en större samling sedelblanketter, färgprover, provtryck och skisser från AB Tumba Bruk. Dessa härrörde från AB Jacob Bagges Sedeltryckeri i Stockholm, mestadels privatbanks-sedlar. Häri ingår bland annat de sedelskisser som Julius Kronberg och Agi Lindegren utförde.

Monica Golabiewski Lannby

Litteratur

Wiséhn, I.: Agi Lindegren och Julius Kronberg – två sedelkonstnärer på 1890-talet. *SNT* 2001:3 s. 65-67.

Agi Lindegrens eget exlibris, som han använde i sitt exemplar av Jonas Hallenbergs avhandling om arabiska mynt: *Ex occasione Numi Cufici de nominis de Gud, in Suio-Gothica cognatisque linguis origine, disquisitio historica et philologica*, tryckt i Stockholm 1796.

Hallenberg blev senare riksantikvarie, 1803. I den rollen inventerade och publicerade han Kungl. Myntkabinetts samlingar och myntfynd.

Boken ingår i Lindegrens donation till Hälsinglands museum.

FOTO: FÖRFATTAREN.

Stulet: "Litet Mynt Cabinette"

Som ett litet bidrag till raden av tidiga myntsamlare får utdrag ur nedanstående bouppteckning samt omnämmanden av ett par myntstölders tjäna.

EN BOUTPTECKNING FÖRRÄTTADES den 10 december 1827 på Trånghalla i Bankeryds socken några kilometer norr om Jönköping efter hovrättsassessorn och häradshövdingen Anders Harald Almqvist, som avlidit den 20 oktober samma år. Hans tio år äldre hustru, som hette Anna Helena Sundström, dog 1½ år senare. Äktenskapet var barnlöst.

Almqvist var född i Vänersborg år 1781, där fadern var landssekreterare. Höstterminen 1796 skrevs sonen in vid Trivialskolan i Skara. Han tillhör för övrigt de skaradjäknar som jag är i färd med att biografiera. (Se även min artikel om Gustaf Adolf Sandbergs efterlämnade myntsamling i SNT 2013:3, s. 59.)

I bouppteckningen nämns bland annat riksdalrar, en kröningspenning, ett skådemynt, svenska och utländska dukater i olika valörer samt ett österländskt guldmynt. Alla guldmynt är antecknade som saknade, övriga mynt som bibehållna eller redan bortgivna av änkan. Nämnt är också ett stulet "Litet Mynt Cabinette af omkring 300 dels svenska dels utländska mynt i silfver, större och mindre". Även ett litet myntkabinett av koppar är upptaget i bouppteckningen men som "finnes i behåll".

I en länskungörelse den 2 juni 1819 (www.ukforsk.se/landshov/landshov.pdf) rapporterades om stölden:

Hos häradshövding Almqvist på Trånghalla hemman i Jönköpings län stals natten till den andra juni 300 större och mindre mest gamla svenska och utländska silvermynt och medaljer, ett litet silverur och 2 silverbeslagna sjöskumspipor. Hederlig belöning utlovas till den som kan återskaffa det stulna.

Dessutom rapporteras om en annan stöld i samma nämnda kungörelse:

Samma natt stals från Hovrättsrådet von Strokirch på Målskog i Backeryds socken en del pengar av olika slag och valörer, en låda med ogångbara kopparmynt, ett guldur förfärdigt i Paris av Walair och en guldbit av genombrutet arbete, flera stora förläggsskedar, 12 matskedar, flera andra skedar, skospännen och armknappar med slipade stenar, en fin rakkniv, en tobakslåda av ek fodrad med bly och några nycklar.

På Målskogs säteri satt då hovrättsrådet Johan Filip von Strokirch (1764-1841) med sin maka Agneta Sofia Gyllenhaal (1763-1852).

Pelle Räf

Anders Harald Almqvist är vad redaktionen känner till hittills inte nämnd i den numismatiska litteraturen. Wilhelm Theodor Strokirk (1823-1895) är däremot välbekant i numismatiska kretsar. Men huruvida de båda herrarna Johan Filip och han är släkt med varandra överläter vi till andra att studera. *Red.*

Sveriges Mynthandlares Förening

anordnar

MYNTMÄSSA I LUND

Lördag 28 september

Hotel Lundia

(100 meter från järnvägsstationen)

Öppettid: 11.00 – 16.00

Entré 20 kr

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08-732 66 86 • 070-212 64 55

www.mynt.nu/smf

SÄLJ OCH KÖP PÅ HOLMASTOS INTERNATIONELLA NUMISMATISKA SPECIALAUKTIONER I HELSINGFORS!

RESULTATEN TALAR FÖR SIG:

SEK 560 000

SEK 140 000

SEK 64 000

SEK 800 000

SEK 400 000

PÅ HOLMASTOS OKTOBERAUKTION SÄLJES BLAND ANNAT:

...och transportsedeln 100 Daler 1667, som avbildats på sid 15 i boken Sveriges sedlar.

125 AUKTIONER SEDAN ÅR 1978.

**STOR KÖPSTARK RYSK KUNDKRETS,
"ALLA OLIGARKER KÖPER HOS OSS".**

HOLMASTO
MYNT- OCH ÄNTIKHANDEL

WWW.HOLMASTO.FI | HOLMASTO@HOLMASTO.COM
ALEXANDERSGATAN 50 (INVID STOCKMANN) 00100 HELSINGFORS, FINLAND EST. 1949
TEL: +358-9-666500

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(*uppgesamlarområde*)

Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel. och fax 046-14 43 69
e-post: siv-gunnar@swipnet.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Olympiska föremål

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07
Öppet: måndag-torsdag 11-13

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmärken

Öppettider:
Vardagar 10.00 - 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96

Box 19 507
S-104 32 Stockholm 19

T-Rådmansgatan (uppgång Handelshögskolan)
☎ + fax 08-673 34 23

*Svenska och utländska mynt, sedlar och ordnar,
militaria och nålmärken, medaljer*

Öppet: vardagar 11-17, fredag 11-15

TILLBEHÖR FÖR MYNT, FRIMÄRKEN OCH VYKORT

till lågpris

HF FRIMÄRKEN

Lurendalsvägen 7, 439 62 Frillesås
Tel. 0340-65 04 57

www.hffrimarken.com • info@hffrimarken.com

AURUM AUKTIONER AB

stockholm

Myntauktioner i Stockholm

Inlämning pågår!

*Vi söker alltid kvalitetsmynt, sedlar,
medaljer, polletter, ordnar..*

Tel. 08-660 20 70, vard. 9-13, info@aurumauktioner.se

www.aurumauktioner.se

Skarabé
Mynt & Guld AB
köper och säljer
MYNT, SEDLAR
och MEDALJER
Föremål från antiken

Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031-135088
skarabe@telia.com - www.skarabe.eu
Öppet: Vardagar 10-18

MYNTAUKTION

i Stockholm lördag 16 november

Några mynt vi har sålt tidigare:

(inklusive köparprovision)

1 daler 1594
"SIGIMVNDVS"
677.000:-

1 daler 1598
106.000:-

8 mark 1608
81.000:-

1/2 dukat 1701
45.000:-

1/2 dukat 1747
Ädelfors
82.000:-

4 dukater 1843
68.000:-

2 dukater 1843
37.000:-

50 öre 1862
26.000:-

1 riksdaler
riksmünt 1873
39.000:-

2 kr 1878 "OCH"
84.000:-

Norge 1 speciedaler 1824
57.000:-

Norge 1/2 speciedaler 1873
181.000:-

Bättre mynt och hela samlingar mottages till höstens myntauktion.

Vi har mycket goda möjligheter att finna köpare till dina objekt eftersom mer än 20.000 kunder i Sverige och utlandet ser varje auktion via vår hemsida och katalogen.

Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion!

Vi köper även guld och silver kontant!

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08-678 32 17
Fax: 08-643 22 38

E-post: coins@philea.se
www.myntkompaniet.se

MYNTAUKTIONER

I SVERIGE AB

AUKTION 9

14 september 2013
Garnisonen - Stockholm

Auktionskatalogen
beställs genom
insättning av 190 kr
till bg 399-0090

Myntauktioner i Sverige AB
Banérgatan 17 - 115 22 Stockholm
E-mail: info@myntauktioner.se - Telefon: 08-410 465 65
www.myntauktioner.se